

בס"ד. שיחת נר ה' דחנוכה, ה'תש"כ.

— לתלמידי ישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, בחדרו הק' —

בלתי מוגה

א. ידוע פתגם רבותינו נשיאינו¹ אודות נרות חנוכה, שצריכים להביט ולהתבונן וללמוד ממה שמספרים נרות חנוכה.

ואף שמלבד נרות חנוכה ישנם עוד נרות של מצוה, כמו נרות שבת, וכן נרות דיוהכ"פ, שעז"נ² "לקדוש ה' מכובד", וכן נרות בית הכנסת, שעז"נ³ "באורים כבדו את ה'", ובזמן שביהמ"ק הי' קיים היתה גם מצות הדלקת נרות המנורה, מ"מ, ציווי מיוחד להתבונן וללמוד מהנרות, מצינו בנרות חנוכה דוקא.

ומזה מוכח שבנרות חנוכה ישנו ענין מיוחד שבו חלוק הוא משאר הנרות, אפילו מנרות המקדש.

ב. הביאור במעלת נרות חנוכה שהאור⁴ אינו בשביל איזה תכלית (כמו נרות שבת, בשביל שלום בית⁵, וכן נרות המקדש, שענינם הוא עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל⁶), אלא התכלית היא בהם עצמם⁷, וענינם בתורה ("נר מצוה ותורה אור"⁸) הוא לימוד התורה "לשמה", לשם התורה עצמה, ללא תכלית צדדית (כמו לדעת את המעשה אשר יעשון, ולהתקשר עם הקב"ה) — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א באידיש⁹, ונדפס בלקו"ש ח"ג ע' 813 ואילך¹⁰.

-
<p>(6) שם כב, ב.
 (7) וע"ד החילוק בין "עבודה שיש אחרי" עבודה" (שיכול להיות גם באופן שהיא רק טפל וממוצע לעבודה ומצוה נעלית יותר, וכמו טפל בשביל העיקר) ל"עבודה תמה", "עבודה שהיא גומרת ומתממת את הדבר" (יומא כד, א ובפרש"י).
 (8) משלי ו, כג.
 (9) ובלה"ק — בהוספות ללקו"ש חל"ה ע' 318 ואילך.
 (10) בשילוב שיחת ש"פ מקץ, זאת חנוכה שנה זו.</p> | <p>(1) ראה שיחת ש"פ וישב, שבת חנוכה תש"ו סי"ג (סה"ש תש"ו ע' 22).
 (2) ישע"י נח, יג. וראה שו"ע אדה"ז אר"ח סתר"י ס"ח.
 (3) שם כד, טו. וראה שו"ע שם ס"ד. ועוד.
 (4) שהוא (האור) עיקר ענינם, ולא האש, כמו נרות המנורה, שעיקר ענינם אינו האש, כמו אש המזבח, אלא האור, כמ"ש (בהעלותך ח, ב) "יאירו שבעת הנרות", וכן בלשון חז"ל (שבת כב, ב. וש"נ) "וכי לאורה הוא צריך כו".
 (5) שבת כג, ב.</p> |
|---|--|

ג. והלימוד מזה בנוגע לתלמידי הישיבות ביחוד:

מבלי הבט על גודל המעלה דעשיית טובה ליהודי, שזוהי מעלת העובד באצילות (כפי שנתבאר לעיל¹¹), ומבלי הבט על המעלה שבלימוד התורה כדי לידע את המעשה אשר יעשון ואלה אשר לא תעשינה — הנה עיקר הענין הוא לימוד התורה מצד עצמה, שזוהי התכלית היותר נעלית ועמוקה.

וזוהו גם מה שמצינו בהמשך תרס"ו, שלאחרי שמבאר מעלת המצוות לגבי התורה¹², אזי מסיק ומסיים¹³, שע"י היגיעה בתורה, שהו"ע "יעשה למחכה לו"¹⁴, ממשיכים את כל הענינים כמו ע"י המצוות, ולא עוד אלא שניתוסף גם העילוי שבתורה כו'.

ויש להוסיף, שגם ענין היגיעה בתורה מרומז בענין הנרות:

בנר יש נהורא אוכמא¹⁵, היינו, האור הכהה שנעשה מצד כליון ושריפת הפתילה (היפך טבעה), ועל גביו יש נהורא חיוורא¹⁵, היינו, האור הבהיר.

וענינו בעבודה הרוחנית — שנהורא אוכמא הו"ע היגיעה בתורה, ויש בזה מעלה על התורה מצד עצמה, כמעלת נהורא אוכמא שמחברת את הפתילה עם הנהורא חיוורא ונותנת בהם קיום.

וזוהו גם משנ"ת בקונטרס ומעין¹⁶ בענין היגיעה בתורה, ש"אפילו כלי שכלו רחבים וקלים להבין, מ"מ, צריך עסק ויגיעה כו", ובלאו הכי, הנה כמאן דבעי למיעבד לא עביד¹⁷, ו"לא יגעתי ומצאתי אל תאמין"¹⁸.

וזוהי ההוראה לתלמידי הישיבות:

גם אצל בעלי-בתים יש קביעות עתים לתורה, ויכול להיות בזה כמה אופנים כו'; אבל אלו שנמצאים בד' אמות של תורה, ובפרט תלמידי הישיבות שלא טעמו מ"עץ הדעת" של הנחות בעלי-בתים והנחות העולם — צריכים ללמוד לא מנרות שבת ולא מנרות המקדש, שבהם מרומז ענין התורה בשביל כוונה נוספת, אלא עליהם ללמוד מנרות חנוכה, שבהם מרומז שהתורה עצמה היא ענין עצמי ועיקרי, והיא התכלית הגדולה שאין למעלה ממנה.

11 שיחת י"ט כסלו סוסט"ו ואילך (לעיל ס"ע 183 ואילך).

12 ע' סג.

13 ע' עח ואילך.

14 ישע"י סד, ג. וראה זח"א קל, ב.

15 זח"א נא, רע"א. וראה תו"א פרשתנו (מקץ) לג, סע"ב ואילך. מ, סע"ב ואילך. ובכ"מ.

16 מט"ז פ"ב.

17 ראה כתובות סז, רע"א.

18 מגילה ו, ריש ע"ב.

ובמילא מובן גודל ההתמדה ושקידה, מסירה ונתינה, שצריך להיות בלימוד התורה, וכיון שכך צריך להיות, הרי בודאי ישנה היכולת על זה, וצריך רק להביא את הכח והיכולת אל הפועל, שתהי' התמדה ושקידה בתורה כדבעי למהוי, וכאשר יהי' "יגעת" כדבעי למהוי, אזי יהי' גם "מצאת" כדבעי למהוי.

ד. האמור לעיל מודגש גם בענין שמן זית — שבו מצוה מן המובחר להדליק נרות חנוכה¹⁹:

אודות "זית" אמרו חז"ל²⁰ "הזית הזה כשכותשין אותו מוציא שמנו". וענינו בתורה — שבאה ע"י הכתישה, דהיינו, יגיעת והשתדלות הגוף בלימוד התורה, נוסף על ביטוש הגוף, "גופא כו' מבטשין ליה"²¹, והזיכוך שלו ע"י "קדש עצמך במותר לך"²² ושאר הענינים, כמבואר בתניא²³ ובמאמרי החסידות שלאח"ז.

ומזה מובן גם ששמן זית קאי על הפנימיות של התורה. כלומר: נוסף לכך ששמן בכלל רומז על פנימיות התורה²⁴, הרי שמן זית ביחוד מורה בודאי על הפנימיות, שהרי השמן מצד עצמו הוא טמון בתוך הזית, והיינו, שיש עור וקליפה דקה שמסתיר ומעלים על השמן, ומצד גודל החושך, כותשים את הזית ומוציאים ממנו את השמן, ועל ידו מאירים את החושך.

וכן הוא גם בענין גילוי פנימיות התורה — שמצד עצמה היא בהעלם, אלא, שבכדי להאיר את החושך, כותשים את האבנים טובות שבכתר המלך (כמשנת"ל²⁵ המשל של אדמו"ר הזקן), ומגלים את האור, ועל ידו מאירים גם בנגלה דתורה, ועד שמאירים גם את החושך שבחלקו בעולם ובכללות העולם.

וזהו מה שלמדים מנרות חנוכה שהדלקתם בשמן זית שבו מודגש ענין הפנימיות — שלימוד התורה צריך להיות מצד הפנימיות שבה, שזהו"ע נעלה יותר מלימוד התורה מצד בחי' חיצונית ואחור, שעל זה אמרו²⁶ "דוד זמירות קרית להו" (כמבואר באגה"ק בסופו²⁷), היינו,

ספני"ג ואילך.

(19) רמ"א או"ח רסתרע"ג.

(20) ראה מנחות נג, סע"ב. שמו"ר רפל"ו.

(21) זח"ג קסח, א. וראה תניא פכ"ט. ואילך).

(22) יבמות כ, א. (26) סוטה לה, א.

(23) פכ"ט ואילך. (27) קו"א ד"ה דוד זמירות קרית להו (קס),

(24) ראה בארוכה אמ"ב שער הק"ש סע"א ואילך).

שהלימוד הוא לא בשביל איזה כוונה אחרת, שאז הוא בבחי' אחר, אלא באופן שכולו פנים, כיון שהלימוד הוא בשביל התורה עצמה, שהיא התכלית של כל התכליות, כיון שעל ידה מתקשר ומתאחד (באופן שהשכל והמושכל נעשים דבר אחד) עם חכמתו ית', שהוא וחכמתו אחד, כי הוא היודע והוא הידוע והוא הדעה עצמה הכל אחד²⁸, עצמות ומהות א"ס ב"ה.

ומימי חנוכה ממשיכים זאת על כל השנה כולה, ועל כל שית אלפי שנים, וכדאיתא במדרש²⁹ והובא ברמב"ן³⁰ שנרות חנוכה אינן בטלות לעולם.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכל אחד מהתלמידים דמי חנוכה, שקל אחד. וטרם צאתם אמר:]

אע"פ שבגמרא³¹ נזכר רק ענין "הלל והודאה", הרי חסידים עושים לפנים משורת הדין — שיהי' גם ענין השמחה³².

(31) שבת כא, ב.
 (32) ראה בארוכה לקו"ש ח"י ע' 142
 ואילך. וש"נ.

(28) רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"י.
 (29) במדב"ר פט"ו, ו.
 (30) ר"פ בהעלותך.